

М.Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: зб. наук. праць. - Випуск 52. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. – С. 37 – 41.

5. Непомнящая Н.И. Ценностность как центральный компонент психологической структуры личности / Н.И. Непомнящая, М.Е. Каневская, О.Н. Пахомова, В.В. Барцалкина, С.Н. Рубцова, Э.Н. Музе // Вопросы психологии. 1980. №1. С.22-30

6. Тернопільська В. І. Система виховання соціально-комунікативної культури учнів загальноосвітньої школи у позаурочній діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія та методика виховання» / В. І. Тернопільська; Інститут проблем виховання АПН України. – К., 2009. – 46 с.

7. Федорова М.А. Виховання моральних цінностей у дітей дошкільного віку: діяльнісний аспект / М.А.Федорова // Збірник наукових праць Уманського державного університету ім. Павла Тичини / [гол.ред.: М.Т.Мартинюк]. – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2014. – Ч. 3. – С.357 – 363.

Яцик І. С.,

кандидат філософських наук, доцент, докторант
Національної академії державного управління при Президентові України

ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З СІМ'ЄЮ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ

Пізнання починається зі здивування.

Платон

Змістом Базового компонента дошкільної освіти в освітній лінії «Дитина в природному довкіллі» передбачено: «Природнича освіченість передбачає уявлення дітей про живі організми і природне середовище, багатоманітність явищ живої природи, причинно-наслідкові зв'язки в природному довкіллі та взаємозв'язок природних умов, рослинного і тваринного світу, позитивний і негативний вплив людської діяльності на стан природи. Ціннісне ставлення дошкільника до природи виявляється, насамперед, у його природодоцільній поведінці: свідоме, виважене ставлення до рослин і тварин, готовність включатися в практичну діяльність зі створення та збереження умов, необхідних для життєдіяльності представників рослинного і тваринного світу, дотримування правил природокористування» [1, с. 10].

Кожен малюк прагне до творчості і руху вперед, а пошуково-дослідницька діяльність приносить дітям радість, впевненість у собі, самостійність, допомагає пізнавати себе і світ навколо. Наш заклад винагороджує це прагнення цікавими підходами до організації експериментів, дослідів, спостережень, які допомагають кожній дитині проявити свої здібності, дізнатися багато нового, а найголовніше – дозволяють дитині розкритися, а батькам побачити весь спектр справжніх можливостей своєї дитини, зрозуміти сферу майбутніх її інтересів [3, с. 26]. Для організації пошуково-дослідницької роботи створені всі необхідні умови, предметно-розвиваюче середовище, розроблені авторські програми і навчально-тематичні плани, методичні рекомендації та поради, ряд змістовних проєктів, які включають розробки системи занять, матеріалів проведення дослідів, експериментів, спостережень, налагоджено тісну співпрацю з батьками.

Пошуково-дослідницька робота у закладі не самоціль, а засіб та умова всебічного гармонійного розвитку, виявлення свого розуміння навколишнього, свого ставлення до природи [1, с. 42]. Вона допомагає розкрити внутрішній світ,

особливості сприймання, уявлень, пізнавальних інтересів, здібностей дітей дошкільного віку.

Пошуково-дослідницька діяльність буде ефективною тільки тоді, коли будуть передбачені та враховані такі передумови:

- впровадження особистісно-орієнтованої моделі;
- створення сприятливого клімату для дітей;
- впровадження інноваційних технологій;
- підвищення фахового рівня вихователів, самовдосконалення та самоосвіта;
- систематичність та плановість у роботі;
- забезпечення матеріально-технічної бази.

Звернення до проблем дослідницько-пошукової діяльності дошкільнят є актуальним і невідкладним завданням сьогодення, розглядається як важлива складова виховання гармонійно розвиненої особистості, забезпечення її взаємодії з навколишнім середовищем [8, с. 79]. Одним із головних пріоритетів нашого закладу є організація пошуково-дослідницької діяльності, *вдосконалення роботи з пізнавального розвитку дошкільників*, що передбачає забезпечення і поширення знань дошкільнят про взаємозв'язок у природному довкіллі, дбайливе ставлення до природи. Уже у старшому дошкільному віці помітно підвищуються можливості пізнавальної діяльності, зростає пізнавальна активність дітей, яка може бути реалізована через пошуково-дослідницьку діяльність, тому що саме цей вид діяльності вдало поєднує чутливість і діяльність, які є основою розумового розвитку дошкільника [2, с. 196]. У ході пошуково-дослідницької діяльності вихователь спільно з дитиною може досліджувати явища або об'єкти, змінювати умови їх існування, ситуації та засоби дослідження. Для дітей стає доступним те, що в об'єктивно існуючій природі не піддається спостереженню. *Щодня сучасна людина потрапляє під інформаційний шквал. Щоб опрацювати отриману інформацію, їй необхідно володіти певними вміннями та пізнавальними навичками.*

Саме пошуково-дослідницька діяльність передбачає розв'язання дошкільниками ситуацій за допомогою проведення дослідів, під час яких діти застосовують свій чуттєвий досвід, самостійно аналізують результати, роблять умововисновки, пізнають сутність того чи іншого явища. Крім цього, пошуково-дослідницька діяльність сприяє удосконаленню пам'яті дітей, активізації їхніх розумових процесів, стимулює розвиток у них мовленнєвих навичок [6, с. 17]. У дітей накопичується досвід розумових дій та операцій, тобто формуються розумові уміння - уміння розмірковувати, спостерігати, запам'ятовувати, застосовувати, відтворювати, прогнозувати.

Використовуючи компетентісно орієнтовані завдання із застосуванням сучасних освітніх технологій (розвиток критичного мислення і креативності, проблемний підхід, проєктні технології), сприяємо розвитку пізнавальних мотивів дошкільників, набуттю пізнавального досвіду.

Організація освітнього процесу в нашому закладі базується на моделі особистісно-орієнтованої взаємодії педагогів з вихованцями, яка дає змогу дітям реалізувати свої пізнавальні потреби. Аналізуючи організацію практичної діяльності з дітьми різного віку ми дійшли висновку, що необхідно активізувати саме роботу пошуково-дослідницького змісту, адже ефективність освітнього процесу безпосередньо залежить від емоційного забарвлення діяльності, чуттєвого досвіду та від усвідомлення кожною дитиною своїх можливостей - невід'ємних складових дитячого експериментування [4, с. 143].

В нашому закладі дитячому експериментуванню приділяється багато уваги. Створено гуртки, в яких проводиться дослідницька діяльність дітей, вирішуються спеціальні проблемні ситуації, проводяться заняття. У групах створені умови для розвитку пізнавальної діяльності, в центрах активності підібрані матеріали та обладнання для експериментування: прозорі та непрозорі контейнери різного об'єму, пляшечки, стаканчики, поролон, папір та тканина різних видів; природний матеріал: пісок, камінчики, глина, різний за складом ґрунт, вугілля, мушлі; покидьковий матеріал; прилади – помічники: лупи, пісочні годинники, магніти, біноклі; картки, схеми та багато інших матеріалів. Діти із задоволенням проводять досліди на заняттях та під час гуртової роботи. Але для малят також важливо, щоб і вдома мами і тата підтримували їх інтереси, прагнення [7, с. 32].

Відомо, що жодне виховне або навчальне завдання складно успішно розв'язати без тісного контакту із сім'ями вихованців і повного взаєморозуміння між батьками і педагогами. Тому потрібно переконувати батьків у необхідності звертати увагу на дитячі радощі й засмучення, заохочувати прагнення дітей дізнатись про щось нове, самостійно з'ясувати незрозуміле, вникнути у суть предметів і явищ. Зробити це можна під час індивідуальних бесід, консультацій, на батьківських зборах, використовуючи при цьому різні види наочності. Батьків необхідно залучати в освітній процес дошкільного закладу, це дозволить якнайкраще дізнатись як розвивати дітей, спираючись на їх природну допитливість і дослідницьку активність, а також отримати знання про нові форми взаємодії з дитиною [9, с. 48].

Організація співпраці з родинами дітей потребує попередньої підготовки. Перший етап – організаційно-підготовчий. На цьому етапі проводиться діагностична та просвітницька діяльність з батьками та дітьми. Анкетування батьків дозволить виявити ступінь їх інтересу до даної форми роботи. Під час батьківських зборів можна ознайомити батьків з експериментально-дослідницькою діяльністю дітей, продемонструвавши нескладні досліди. Необхідно надавати рекомендації та консультації про те, як підтримувати і розвивати пізнавальну активність дітей.

Другий етап – основний. Під час цього етапу проходить безпосередня взаємодія між батьками і дітьми. В організації такої діяльності головним є принцип: для розвитку дитини вирішальне значення має не кількість знань, а спосіб їх засвоєння. Спільна діяльність ґрунтується на підтримці дитячої ініціативи та дослідницької діяльності. Дорослий може спільно з дитиною вести пошук способів використання різних матеріалів або предметів оточуючого світу, уточнювати їх призначення, проводити досліди та спостереження [10, с. 34]. При необхідності організувати проблемну ситуацію, яку діти можуть вирішити як теоретичним, так і експериментальним шляхом: «Незабаром прийде свято, може виростимо до нього свою, домашню цибульку і зробимо весняний салат? Як швидше виросте цибулька, якщо посадити її в ґрунт чи поставити у воду?». Осінньої пори назбирати природного матеріалу і оформити різні колекції. Залучати дітей до догляду за домашніми улюбленцями, кімнатними рослинами, виховуючи почуття відповідальності за них.

Взаємодії з дітьми батьків необхідно вчити. Організація цікавої спільної діяльності сприяє встановленню більш продуктивних контактів між ними, дає можливість виробити нові форми та інші норми спільних дій, а також критично оцінити власний стиль взаємодії з дитиною. Співпраця згуртовує сім'ю.

Результати роботи показали, що наші діти стали більш активними, самостійними, цілеспрямованими, допитливими та оригінальними, мають унікальну

можливість творчо проявляти себе. Збільшилася кількість талановитих дітей, які проявляють себе неординарно, творчо, нестандартно. Вони не просто висловлюють свої припущення, фантазують, а реалізують свої задуми, самостійно приймають рішення, спрямовують свою увагу на пошук нового, доводять задумане до кінця, дошкільнята вміють аналізувати, розмірковувати, співвідносити, знаходити нестандартні рішення. Очікувані результати живлять інтерес дитини, спонукають до творчих експериментів. Наслідки роботи свідчать, що у дітей сформовано віру у свої досягнення, можливість почуватися щасливими та потрібними.

Список використаної літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти(нова редакція) /Настільна книга керівника дошкільного закладу. Частина 5/упор.: Т.В. Панасюк, С.І. Нерянова, А.А. Грищенко. - Тернопіль: Мандрівець, 2013.
2. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» /О.І. Білан, Л.М. Возна, О.Л. Максименко. - Тернопіль: Мандрівець, 2013.
3. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт»/, кер. проекту Б.М. Жебровський. - Тернопіль: Мандрівець, 2012.
4. Крутій К. Л. Експериментальна робота в дошкільному закладі освіти: проблеми і досвід/Крутій К. Л. - Запоріжжя: Тов. ЛПІС. Лтд, 1999.
5. Лисенко Н.В. Екологічне виховання дошкільників/Лисенко Н.В. – К., 1994.
6. Плохій З.П. Виховання позитивного емоційного ставлення до природи в дітей дошкільного віку/Плохій З.П. - Екологічний вісник. – 2003 – січень.
7. Організація дослідницько-експериментальної діяльності дітей 2-7 років/ ред. Є.А. Мартинова, І.М. Сучкова. - Волгоград: Учитель, 2011.
8. Тарасенко Г.С. Навчаємо пізнавати природу / Тарасенко Г.С. - Харків: Основа, 2008.
9. Чехоніна О. Експериментування як основний вид пошукової діяльності/ Чехоніна О. – Дошкільне виховання. 2007. №6.
10. 100 цікавих експериментів (домашня лабораторія). – К.: Країна мрій, 2006.